

Örebro 2021-04-15

YTTRANDE

Dnr 2021-02/AG/JH

Regeringskansliet
Utbildningsdepartementet
103 33 Stockholm

Handläggare: Anna Gabrielsson

Ökad kvalitet i lärarutbildningen och fler lärare till skolan (promemoria U2021/00301)

Riksförbundet för döva, hörselskadade barn och barn med språkstörning, DHB, är en föräldraorganisation som startade 1949 och aktivt arbetar för att våra målgrupper ska vara delaktiga, jämlika samt ha inflytande i ett tillgängligt samhälle. Även barn med ytterligare funktionsnedsättningar är en viktig grupp inom vår organisation. Grunden för våra ställningstaganden är våra samlade erfarenheter i förbundet. Viktiga dokument för vårt arbete är *Barnkonventionen* och *FN-konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning*. Vårt arbete utgår även från Sveriges språklag, som ger svenskt teckenspråk ställning motsvarande de nationella minoritetsspråken.

Sammanfattning

Det får anses vara positivt att regeringen ser över möjligheterna att öka kvaliteten i lärarutbildningen och till att få fler lärare till skolan, vilket också utredningen heter. Av punkt 56 i den sakpolitiska överenskommelsen mellan Socialdemokraterna, Centerpartiet, Liberalerna och Miljöpartiet de gröna, det s.k. januariavtalet, framgår att lärarutbildningen ska reformeras. Det är svårt att ha annan uppfattning i Sverige som idag saknar ett stort antal lärare. Vårt förbund ser många goda idéer såsom fler lärarledda timmar, stärkt samverkan mellan utbildning och forskning samt ökat fokus på kognitivkunskap i utbildningen, men vi saknar också viktiga delar och ser en motsättning i att öka kvaliteten i lärarutbildningen samtidigt som det ska gå fortare att bli lärare. Vi har valt att utveckla vårt svar i de delar där vi ser positivt på föreslagna åtgärder.

Riksförbundet DHB saknar ett funktionshinderperspektiv i utredningsförslagen. Kunskapen om de konsekvenser som en funktionsnedsättning innebär för barn och elever måste finnas med i en utredning som ska öka kvaliteten i lärarutbildningen år 2021. Vi ser inte det perspektivet i utredningen. Riksförbundet DHB hade även velat se att utredningen uppmärksammade utbildning av yrkeslärare, då det också råder brist på denna yrkesgrupp. Dessutom, även om förslagen har goda intentioner så menar Riksförbundet DHB att det genomgående i utredningen saknas en konkret finansiering av de förslag som är kostnadsdrivande. För att många av förslagen ska ha en reell möjlighet att genomföras måste det tillföras mer resurser och av det ser vi intet i utredningen.

Vi har valt att svara på avsnitt 4 och 6 av utredningen.

4 Fler behöver bli lärare

4.2 Det behövs fler utbildningsvägar

Det råder brist på behöriga lärare i Sverige. I en prognos från Skolverket¹ framgår att behovet är stort och att det kommer att saknas ca 45 000 examinerade lärare och förskollärare 2033. Det är ett stort antal och det finns därför anledning att se över flera olika metoder för att lösa lärarbristen. Riksförbundet DHB ser positivt på att skapa fler vägar in i läraryrket genom att olika målgrupper såsom personer med utländsk lärarexamen, med forskarbakgrund och med andra ämnesstudier bakom sig kan genomgå olika kompletterande utbildningar. Det är även positivt att Skolverket och Universitets- och högskolerådet har fått i uppdrag att skapa information om vägarna in i lärar- och förskolläraryrken och lärar- och förskolläraryrket. Det är dock viktigt att de kompletterande utbildningarna utvärderas kontinuerligt, dels för att se om utbildningssatsningarna verkligen ger resultat och dels för att säkerställa att utbildningarna bedöms vara relevanta. Det kan vara rimligt att inte ha för höga förväntningar på alltför kortsiktiga insatser, då det torde ta flera år att åtgärda den brist inom lärarkåren som nu finns. Icke desto mindre är Riksförbundet DHB positiva till alla möjligheter att utbilda fler lärare, under förutsättning att kvaliteten av utbildningen är god.

6 Kraven på lärarutbildningen skärps och fokus förtydligas

6.2 Innehållet i den utbildningsvetenskapliga kärnan förtydligas

Riksförbundet DHB är positiva till att kognitionsvetenskapen föreslås att få ett större utrymme i lärarutbildningen. Kognitionsvetenskap ger viktiga perspektiv på hur inlärning fungerar. Det är fundamentalt inom lärarutbildningen att blivande lärare lär sig hur inlärning kan variera mellan olika barn och elever och hur undervisningen därför ska organiseras för att fungera för alla barn och elever. Förhoppningsvis kommer kognitionsvetenskapen innebära att, även om alla lärare inte kan ha djupgående kunskaper om alla elevers olika förutsättningar, så kan de få kunskap om vart de ska vända sig, för att få mer kunskap eller för att hitta någon som kan hjälpa barnet eller eleven där läraren själv brister.

¹ Skolverket dnr 5.1.3-2018:1500

Här hade även kunskap om funktionsnedsättningar varit välkommet. Alla lärare kan inte ha djupgående kunskaper om alla funktionsnedsättningar, men alla lärare kan ha en övergripande kunskap om människans varseblivning, tänkande, språk och kommunikation.

Själva syftet med att vara lärare borde rimligen vara att ge alla barn och elever förutsättningar att lära sig och utvecklas under sin tid i skolan, och då behöver kunskapen om kognition men också konkret övergripande kunskap om funktionsnedsättningar finnas. Skolan finns till för eleverna, där förvisso lärarna är den viktigaste komponenten. Här behöver alla lärosäten ta hänsyn till behovet av ökad kunskap om kognition och funktionsnedsättning när de utformar utbildningens innehåll i detalj.

6.3 Utformningen av den verksamhetsförlagda utbildningen förtydligas

Riksförbundet DHB är positiva till att lärosätena ska använda sig av övningsskolor och övningsförskolor i den verksamhetsförlagda utbildningen. Vi är eniga med förslaget i att det är mycket viktigt att eftersom praktiken är den som ska ge studenterna möjlighet att tillämpa sina teoretiska kunskaper och utveckla sitt praktiska yrkeskunnande måste det vid övningsskolorna finnas ett välorganiserat stöd för studenterna. Vid lärosätenas övningsskolor ska det finnas lärare som stöttar och ser till att studenternas utvecklas under sin utbildningstid.

Riksförbundet DHB anser att för att det ska vara relevant med övningsskolor, så ska de förutom en god organisation, även spegla den mångfald som finns bland de svårigheter och stödbehov som barn och elever har. Idag finns det många lärare som har en mycket god kompetens i att möta, stötta och skapa ett adekvat pedagogiskt stöd till elever som har funktionsnedsättningar. Dessvärre finns det också många som saknar denna kompetens, och det är därför viktigt att det i lärarutbildningen finns de moment som är nödvändiga för att ge barn och elever det de har rätt till.

I förslaget saknar Riksförbundet DHB finansiering av en utveckling av övningsskolor.

6.4 Samverkansstruktur och anställningar inom utbildningen

Riksförbundet DHB är positiva till förslaget om en tydlig struktur för samverkan kring utbildningen för lärare och förskollärare. Redan idag sker en samverkan mellan olika aktörer men det är upp till enskilda lärosäten. Då samverkan ofta är en gynnsam form för att utvecklas så är det bra att det förslås en reglering för en struktur så att samverkan mellan olika huvudmän och forskning uppnås.

Samverkan bör ske inom lärosätet, med andra lärosäten och med skolhuvudmän. Samverkan bör även ske med funktionshinderorganisationer för att uppnå en gedigen insikt i människors olika förutsättningar. Det finns redan idag lärosäten som mer eller mindre regelbundet bjuder in funktionshinderorganisationer för att träffa studenter i syfte att inhämta kunskap och för att få ett fördjupat perspektiv, men som sagt det är upp till varje lärosäte.

6.5 Fler lärarledda timmar inom utbildningen ska redovisas och följas upp

Riksförbundet DHB är självklart positiva till fler lärarledda timmar och en uppföljning av dessa, men det är svårt att inte vara annat än positiv till ett sådant förslag. Det vi saknar är konkret finansiering av förslaget. Lärarledda timmar är kostsamma, och utan ekonomisk täckning så menar vårt förbund att det kommer vara svårt att genomföra förslaget, hur goda intentionerna än är.

Riksförbundet DHB

Dag som ovan

Jan Höglund

Ordförande Riksförbundet DHB